

Stichting
Vrijzinnigen
in Fryslân

Beweging voor eigentijds geloven

info

Vrij & Zinnig

Zomer 2025

BLADZIJDE 2

Jesaja 43: 18-21

Denk niet aan wat er vroeger is gebeurd:
Negeer wat in 't verleden is geschied.
Ik maak iets nieuws: zie dat u dat bespeurt;
Het is al aan de gang: merkt u het niet?

Ik baan een weg die de woestijn doorscheurt,
Ik leid rivieren door een wild gebied.
Mijn werk wordt door de dieren goedgekeurd,
Daar zelfs de jakhals en de struis het ziet.

Ja, in de zandwoestijn verschaf Ik water,
En in de wildernis breng Ik geklater
Van een rivier, om zo mijn volk te drenken.

Door aan mijn uitverkorenen te denken,
Het volk dat Ik door Mij heb geformeerd,
Zal Ik door lofprijzing worden geëerd.

Jan Kal

PARABEL VAN DE PINKSTERBLOEM

'k Hoorde zwermen bijen zoemen
op een mooie dag in mei
bij wel duizend pinksterbloemen
in een grazig groene wei.
Door de bijen rijk bestoven
groeide 't pinksterbloemenperk
en het is niet te geloven:
'Wat doen bijen toch knap werk'.

En toen dacht ik: 'Pinksterbloemen
zomaar ergens in het veld
Straks dan zijn het er miljoenen
als ze worden opgeteld.
Als de bijen ze bestuiven,
is het nooit zo mooi geweest
Zullen pinksterbloemen wuiven
op het Pinksterbloemenfeest'.

Maar door gif, insecticiden
dreigen bijen uitgeroeid.
Moet je pinksterbloemen wieden
omdat er geen bloem meer bloeit.
Dus door bijen te beschermen
bij het mooie pinksterbed
kunnen zij weer verder zwermen,
wordt de pinksterbloem gered.

Dit gedicht is een parabel,
want als pinksterbloem zijn wij
rijk bestoven, het is geen fabel
door de Vader, da's de bij.
En het stuifmeel is genade
door Gods Geest op ons gestort
en het gif dat is het kwade

dat door ons bestreden wordt.

'k Hoorde zwermen bijen zoemen
op een mooie dag in mei
bij wel duizend pinksterbloemen
in een grazig groene wei.
Door de bijen rijk bestoven
wint de pinksterbloem terrein
't is het wonder van geloven
om Gods pinksterbloem te zijn

(Uit de Nieuwsbrief van de Do-Gem. Blokzijl)

'HEB HET LEF JE EIGEN WEG TE GAAN'.

De parel die ik je deze keer wil laten zien, vond ik als kind een beetje eng. Dat was ook omdat het woordje 'eng' voorkwam in de vertaling waar ik mee opgroeide: 'Gaaf in door de enge poort, want wijd is de poort en breed is de weg, die tot het verderf leidt, en velen zijn er die daardoor ingaan. Want eng is de poort, en smal de weg, die ten leven leidt, en weinigen zijn er die hem vinden.' Het kwam nogal dreigend op me over.

Godsdienstmeneren hebben deze tekst misbruikt om mensen bang te maken. Ze beweerden dat de brede weg de weg was van plezier en genot, van seks, drugs en rock 'n roll. Maar dat je door die weg te nemen uiteindelijk wel in de hel zou belanden. De smalle weg was volgens hen de weg van het geloof. Van braaf de Bijbel lezen en 's zondags naar de kerk gaan. Van niet stout, maar gehoorzaam zijn. Het was een wat sombere weg waarop weinig leuks te beleven viel. Maar het zou de enige weg zijn waardoor je in de hemel kon komen.

Ik denk wel dat de godsdienstmeneren een beetje gelijk hadden met hun idee van de brede weg. Want ik geloof ook dat je er niet erg gelukkig van wordt als je niet verder komt dan doen wat iedereen doet. Maar die brede weg kan ook de weg van het geloof zelf zijn als je alleen maar meehobbelt in het gelovige spoor van anderen. Er is moed voor nodig om je éígen weg te kiezen. En het kan zelfs eng zijn om te doen waarvan anderen zeggen dat het idioot is, maar waarvan jij diep van binnen wéét dat het jóuw weg is. Misschien heeft Jezus

gelijk als hij zegt dat er maar weinig zijn die dat aandurven. Maar ik denk wel dat jij zo iemand bent.

*Uit: Parels uit het Oude Boek van Liefde
Dirk van de Glind Uitg. Morgenland, 2023*

Er is een reden waarom sommige mensen
veel anderen aantrekken.

Ze zijn warm, beschermend en onbaatzuchtig.

Ze zijn gul met hun tijd, geld en complimenten

Als je probeert te leiden met niet anders dan
tegels en principes, zullen ze je een voor een verlaten.

Een goed leider weet dat en probeert dus
rechtschapenheid te bevorderen

*Uit: Dingen die je alleen ziet als je er de tijd voor neemt.
Haemin Sunim
Uitgever: Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam, 2017*

COLUMN: DE PAUZEKNOP

Onlangs brak ik mijn pols.

‘O, wat naar voor je!’, zeiden mensen, zonder uitzondering.

Leuk was anders, maar was het wel ‘naar’? Feit was, dat ik al langere tijd mezelf voorbij liep. Ik weet niet of u dat herkent.

Het is heel lastig om na je pensioen, over te gaan in een trager dagritme. Er was altijd veel te doen en anders zocht ik het wel op. Ik had er even aan gedacht om mijn preekbeurten af te zeggen in december en januari ... maar het bleef bij denken. Mijn gevoel van verantwoordelijkheid hield me tegen, zei ik tegen mijzelf. Dat klonk goed, maar of het waar was is een tweede. Ik vind het fijn voor een groep mensen een verhaal te houden. Er gaat niets boven een aandachtig gehoor. Het lukte me dus slecht om te vertragen, zo ook die vrijdag.

’s Morgens had ik een urenlang gesprek – met een collega van een ander kerkgenootschap -over de toekomst van de kerk en of we als kerken niet een afslag gemist hadden. Daarna at ik snel een boterham om vervolgens met een vriendin naar het Veerse Meer te gaan om waterkers te snijden.

Het was moerassig onder aan die dijk. Bij de tweede stap zakte ik weg met mijn laars, ik kon mijn voet niet meer lostrekken, wankelde en viel ... Mijn eerste gedachte was: ‘O, God, mijn nieuwe jas gaat naar de haaien.’

Dat was een volkomen misplaatste gedachte, meer dan een stekelbaarsje kan er niet gezwommen hebben.

Ik ving mezelf op door mijn pols uit te strekken naar een stabiele ondergrond. Mijn pols boog door tot een stand die alleen was voorbehouden aan Balinese danseressen. Mijn vriendin keek bezorgd toe. Ik lachte, mijn standaard reactie in tijden van crisis.

Als door een wonder kwam er plots een man op blote voeten over de dijk gelopen. De man en mijn vriendin kenden elkaar. Ik deed, naar zijn voorbeeld, mijn laarzen en sokken ook uit en liep als een kind aan zijn hand de dijk op en over een grindpad naar de auto.

Tevreden met het gegeven dat 'God' vaak een reddende engel stuurt in tijden van nood. Mijn vriendin nam mijn laarzen mee.

In het ziekenhuis in Vlissingen bleek mijn pols gebroken en niet meer in de stand te staan, die hij tot dusver altijd had. De Spoedeisende Hulpafdeling was wegbezuinigd. Dus op naar het ziekenhuis in Goes waar zo'n afdeling nog bestaat. Wij moesten 4 uur wachten voor ik geholpen werd. Dat was een troost, hoewel pas achteraf. Mogelijk was ik niet de enige die zichzelf voorbij liep, niet de enige waarbij lichaam en ziel allesbehalve vredig op elkaar zijn afgestemd.

Uiteindelijk werd ik behandeld: verdoven, trekken, duwen en een gips.

Nu heb ik meer rust, er wordt soms voor me gekookt, er komen kaarten met de post en ik kreeg zelfs de bloemen uit de kerk.

Ik zeg het natuurlijk niet hardop, maar zo'n gebroken pols is toch zo gek nog niet. En dit bracht me terug naar het geloof zoals mij is bijgebracht in de gereformeerde kerk. Bij rampen en ongevallen zou het gaan om de straffende hand van God. Dat lijkt me toch een onchristelijke gedachte.

Een bekend Leermeester, grondlegger van het Christendom, wiens naam door vriend en vijand vaak misbruikt wordt, zou het daar vast niet mee eens zijn. Die zou mogelijk zeggen: Ach lieverd, als jij niet wilt luisteren naar je lichaam, dan helpen 'Wij hier Boven' je wel een handje. Zie die gebroken pols maar als een Pauzeknop. En geniet er een beetje van.

Marianne Zandbergen

WIE BEN IK ?

Al snuffelend op het internet kwam ik een artikel tegen over biografietrainingen in de opleidingen voor pastores, geestelijke verzorgers en leraren godsdienst/levensbeschouwelijke vorming. Daarin was het volgende gedicht opgenomen van Dietttrich Bonhoeffer. Hij schreef dit als 38 jarige in juli 1944 toen hij privé gevangene was van de Gestapo te Berlijn.

Wie ben ik?

Ze zeggen mij vaak dat ik uit mijn cel treed
gelaten, opgewekt, vast als een hereboer uit zijn slot.

Wie ben ik?

Ze zeggen mij vaak dat ik met mijn bewakers spreek
vrij, vriendelijk, helder als gaf ik bevelen.

Wie ben ik?

Ze zeggen mij ook dat ik de dagen van mijn ongeluk draag
gelijkmoedig, glimlachend, trots als iemand gewend te winnen.

Ben ik dat werkelijk wat anderen van mij zeggen?

Of ben ik slechts wat ik weet van mijzelf?

Onrustig, verlangend, ziek als een vogel in een kooi,
smachtend naar levensadem, alsof iemand mijn keel wurgt,
hongerend naar kleuren, bloemen, naar vogelstemmen,
dorstend naar goede woorden, naar menselijke nabijheid,
bevend van toorn over willekeur en de minste krenking,
opgejaagd door wachten op grote dingen,
machteloos bezorgd om vrienden eindelijk ver,
te moe en te leeg om te bidden, denken, werken,
mat en bereid van alles afscheid te nemen?

Wie ben ik?

Deze of gene?

Ben ik dan vandaag deze en morgen een ander?

Ben ik beiden tegelijk?

Voor mensen een huichelaar

en voor mijzelf een verachtelijk klagende slappeling?

Of lijkt wat in mij nog rest

een verslagen leger dat wanordelijk wijkt bij een reeds gewonnen slag?

Wie ben ik?

Eenzaam vragen drijft de spot met mij.

Wie ik ook ben, Gij kent mij.

U behoort ik toe, o God!

(Dietrich Bonhoeffer. Uit: Tot de nacht voorbij is, Ten Have, 1991)

Wie ben ik? Een vraag waar vele mensen in de loop van hun leven wel eens mee geconfronteerd worden. Geen gemakkelijk te beantwoorden vraag wanneer je er eerlijk en serieus over nadenkt. Dan realiseer je dat een enkel antwoord niet volstaat vanwege de vele kanten van je eigen persoonlijkheid. Die meestal ook niet altijd op de zelfde lijn liggen. Maar durf je dan bij jezelf te blijven en te onderzoeken wie je zelf bent? Met alle negatieve en positieve aspecten die je eigen zijn? Of vluchten we weg met een tegenvraag zoals: Wat zullen de mensen wel van mij vinden? Verschuil je je dan niet achter wat anderen van je vinden?

Maar misschien dat ergens in uw achterhoofd Mt.16,13 speelt, waar staat: “Wie zeggen de mensen, dat Ik, de Zoon des mensen, ben? Maar naar mijn mening is dat een “wat”-vraag omdat het gaat om een vraag over zijn functie. Zo zie je maar hoe oppervlakkig lezen je op een verkeerd been kan zetten.

Hein Bergman

IK HEB GELEERD DAT IK NEE MAG ZEGGEN

Maud Lindenburg (8) woont in de Maten. Op het oog een heel gewoon meisje. Maar wat je achter dat blijde gezichtje niet ziet is dat zij thuis mantelzorger is van haar twee jaar jongere broertje en zusje. Beiden zijn te vroeg geboren, waardoor ze met een beperking moeten leven en extra zorg nodig hebben.

Bij het interview met Maud zit ook haar vader Casper: “Het is hier altijd een drukte in huis. Roos en Jelte hebben beiden prikkelverwerkingsproblemen. Roos heeft weinig energie, terwijl Jelte energie voor 10 heeft. Maud manoeuvreert zich daar tussendoor en past zich aan, waardoor ze af en toe een beetje ondersneeuwt. Daarom gingen we op zoek naar een

ervaringsmaatje voor haar. De Kap wist Maud te koppelen aan Susan (toen 20)”.

Glunderen

Maud begint direct te glunderen wanneer het over Susan gaat. “We hebben gezwommen bij Malkander en gilden keihard toen we van de glijbaan gingen”, lacht ze. Een jaar lang hadden Susan en Maud tweewekelijks contact. “We hadden een bucketlist

gemaakt van leuke dingen om samen te doen met en zonder geld.”

Schuldgevoel

Susan is zelf ook mantelzorger geweest.

“Vanaf mijn 9e nam ik steeds meer taken in het huishouden over om mijn moeder te ontlasten. Ik voelde me schuldig als ik niet thuis kon zijn voor haar en ging steeds minder met vriendinnen afspreken. Ik wil Maud meegeven dat ze ook voor zichzelf mag kiezen. Dat ze ook wel eens ‘nee’ mag zeggen als Roos en Jelte iets van haar willen. Het is belangrijk dat ze goed voor zichzelf zorgt.”

Vader Casper licht toe: “We hebben een positieve verandering bij Maud gezien: eerst bepaalde Roos wat Maud ging doen, maar ik zie dat ze nu samen overleggen.”

Even uit de situatie

Susan: “Ik had destijds zelf ook graag een maatje gehad. Iemand die mij uit de situatie haalde, zodat ik even niet behoefde te zorgen. Ik zag bij Maud ook dat het echt nodig was om haar los te koppelen. Ze is constant gefocust op haar broertje en zusje. Ik hoop haar de tools te hebben gegeven om voor zichzelf te zorgen en voor zichzelf te kiezen. Zowel nu, als in de toekomst.”

JONGE MANTELZORGERS zijn kinderen en jongeren die opgroeien met een gezinslid dat chronisch ziek, gehandicapt of verslaafd is of een psychische aandoening heeft. Zij hebben vaak zorgtaken, maken zich zorgen of komen zelf zorg en aandacht tekort.

EEN ERVARINGSMAATJE is iemand die op jonge leeftijd zorgt of heeft gezorgd voor een familielid en deze ervaring wil delen met andere jonge mantelzorgers. Het kan

voor een jonge mantelzorger heel waardevol zijn om te praten met iemand die je begrijpt, die luistert en tips en advies kan geven.
Maar ook om leuke dingen mee te doen!

*Overgenomen uit het blad "de Kap".
Een blad voor vrijwilligers & mantelzorgers te Apeldoorn.*

'De halve wereld is van ons'

Voor wie niet schreeuwt, wie niet vecht.
Voor wie niet alles hardop zegt.
Voor wie een tijdje kauwt op zijn gedachten.
Voor wie zijn eigen mening niet als absolute
waarheid ziet en in een rij besluit gewoon te
wachten. We lijken dan misschien een
minderheid, maar troost je met een
onbetwistbaar feit: De halve wereld is van ons!

Voor wie niet al zijn rechten claimt, die vaker
dingen geeft dan neemt.
Voor wie wel strijdbaar is, maar niet bij machte
om iedereen opzij te slaan om vooraan in de rij te staan.
Voor wie liever gelooft in zachte krachten. We
lijken dan misschien een minderheid,
maar troost je met een onbetwistbaar feit: De halve wereld is van ons!

En ja, ook wij zijn wel eens nijdig en ook wij
zijn wel eens kwaad.
Maar we zijn nou eenmaal niet het type dat op
zijn strepen staat.
We hebben liever lef, je krijgt van ons de andere wang.
Want als we niet bescheiden zijn, dan zijn we wel bang.

De halve wereld is aan ons, de helft van
idioten, van dictators en despoten.
De helft van de brutalen, dus daar valt niets te halen,
maar de andere halve wereld is van ons.

Uit: 40-dagenkalender VVP

HET LANDELIJK GEBEUREN.

Evenals op plaatselijk en provinciaal vlak binnen de VVP, wordt ook de landelijke organisatie geconfronteerd met de veranderingen in deze tijd en de daarmee gepaard gaande problemen.

Op de landelijke ledenvergadering (ALV) van 25 mei 2024 werd bekend gemaakt dat er mogelijk een opvolgster van de huidige voorzitter, Auke Liebach, in de procedure zit.

Naderhand werden er vragen gesteld of deze persoon wel de juiste was, gezien haar lidmaatschap van een activistische groepering in combinatie met het voorzitterschap van de landelijke VVP. Dit veroorzaakte hier en daar onrust in plaatselijke afdelingen en provinciale verenigingen. Daarom besloot het landelijk bestuur om een extra ALV te beleggen op 9 november 2024. Dit onder leiding van een extern bureau.

Laatst genoemde vergadering werd gekenmerkt door de vele terugblikken van de diverse sprekers.

Een van de sprekers was Lydia van Ketel (em-predikant) die concludeert dat we niet alleen kunnen volstaan met terugblikken te schetsen, maar dat we ook – liefst tijdens deze ALV – een plan de campagne moeten hebben naar de toekomst. Mede gezien het feit dat de leden van het huidige hoofdbestuur allen reeds de maximale tijd als bestuur erop hebben zitten. Mede omdat het steeds moeilijker is om nieuwe bestuursleden te vinden.

- In samenspraak met Hetty Zock, Koos Bakker, Ciska Peters, Catrien Bos en zichzelf, stelt zij voor dat de hier genoemde personen een interim-bestuur vormt welke de werkzaamheden van het hoofdbestuur zullen uitvoeren en het huidige aftredende hoofdbestuur – vanwege juridische redenen – de wettige vertegenwoordigers van de vereniging blijft vormen.
- Dit interim-bestuur benoemt een Commissie Toekomst. Deze heeft tot taak om te komen met een concreet en uitvoerbaar plan waarmee

inhoudelijk het vrijzinnig gedachtegoed en inspirerende verbanden zoals van de voorgangers, veilig gesteld kan worden.

- Dit concrete plan wordt vóór de zomer ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering.
- Voor deze Commissie Toekomst hebben zich al diverse leden beschikbaar gesteld en er zal zeker ook een beroep gedaan worden op de jonge voorgangers.

De voornoemde personen zijn van mening dat vanuit deze aanpak in positieve zin gewerkt kan worden aan enerzijds de onvermijdelijke aanpassingen van de vereniging in het huidige tijdsgewricht en anderzijds het bewaren en uitdragen van het vrijzinnig gedachtegoed en haar inspirerende verbanden.

Uiteindelijk stemt de meerderheid van de aanwezigen in met dit voorstel. Waarbij wordt uitgegaan dat op de eerst volgende ALV (mei 2025) verslag wordt gedaan.

Op 24 mei 2025 vond in de Regentessekerk te Apeldoorn de jaarlijkse ALV plaats. Het vereniging technische gedeelte – zoals verslagen, jaarverslag en de behandeling van de financiën – werd voortvarend behandeld en leverde geen problemen op. In het 2e gedeelte van deze vergadering werden de plannen van de Commissie Toekomst (CT) gepresenteerd en daarna besproken.

De CT kwam met drie scenario's. Te weten:

- A) Het ontmantelen van de VVP-NL. Mede omdat er geen levensvatbare toekomst meer zou zijn. En het vrijzinnige gedachtengoed op andere wijze verder gaat.
- B) Het creëren van een professioneel platform. Om op die wijze ons gedachtengoed verder te blijven ontwikkelen en te verspreiden, vooral via de professionals.
- C) Het ontwikkelen van een compact vrijzinnig netwerk waarin ook leden van lokale verenigingen en kerken bij betrokken zijn. En ondersteunt door een slagvaardig kernteam op landelijk bureau.

Uiteindelijk, na uitvoerig beraad, is door de aanwezigen met 1 stem verschil gekozen voor scenario C).

(vervolg op blz. 16)

VALLENDE STERREN

Vallende sterren
Het Noorder licht
Een warme augustus-nacht
Het universum roept eindeloos
niet te beantwoorden vragen op

Zelfs voor de wetenschap
Die zoveel vragen kan beantwoorden
Over deze warme augustus-nacht
Roept het universum eindeloos
niet te beantwoorden vragen op

Wie is de mens
Op de planeet die aarde heet
In een warme augustus-nacht
Een nietig onbetekenend schepsel
Of 'mens waar ben je'

Piet Swart

FALLENDE STJERREN

Fallende stjerren
It Noarderljocht
Yn 'e waarme augustus-nacht
It universum ropt einleaze fragen op
dy't net te beantwurdzjen binne

Sels foar de wittenskip
Dy't safolle fragen beäntwurdzje kin
Oer dizze waarme augustus-nacht
Ropt it universum einleaze fragen op
dy't net te beantwurdzjen binne

Wa is de minske
Op de planeet dy't larde neamd wurdt
Op sa'n waarme augustus-nacht
In lyts ûnbelangryk skepsel
Of 'man wêr bisto'

Piet Swart

(vervolg van blz. 13)

Scenario C) heeft ten opzichte van Scenario B) mede activiteiten die draaien om inspiratie en communicatie, waarmee een veel bredere kring van geïnteresseerden bereikt kan worden. En in welke organisatie vorm moet nog worden uitgezocht t.a.v. de individuele leden.

Tot zover de stand van zaken met betrekking tot onze landelijke vereniging. De Commissie Toekomst is na deze ALV al hard aan de gang gegaan en in dit najaar hopen we een keuze te kunnen maken voor de toekomst van VVP-NL. Spannend maar vertrouwend dat we ook in de toekomst in kerkelijk Nederland van belang kunnen zijn. Want zwijgt de vrijzinnigheid, dan bestaat zij uiteindelijk niet meer. (wordt vervolgd)

Hein Bergman

*Sommige mensen zeggen dat ze niet echt weten
Wat ze in het leven zoeken.
Dat kan zijn omdat ze, in plaats van in contact te komen
Met wat ze voelen,
Hun leven tot nu toe hebben geleefd
Volgens de verwachtingen van anderen.
Leef je leven niet om anderen tevreden te stellen,
Maar om je hartenwensen te vervullen.*

*Uit: Dingen die je alleen ziet
Als je er de tijd
Voor neemt
Haemin Sunim*

COLUMN: EEN STAPJE TERUG

‘Als je hart rustig is, is alles koel’, zegt Cheng. Ik zit in zijn eetcafé wat te drinken. Buiten is het bloedheet. Binnen hangt er hoog boven aan de muur een ventilator die wel de vlaggetjes laat wapperen, maar nauwelijks voelbaar is voor de klanten. Cheng citeert deze Chinese wijsheid als ik klaag dat het zo warm is. Ik voel me op een aangename manier beschaamd. Tja, wat zeur ik ook ... Ik vind het spreekwoord zo prachtig dat ik hem vraag het op te schrijven in zijn taal, het Kantonees. En ik bedenk me hoe schitterend het is dat elke cultuur zijn eigen wijsheden verborgen heeft in de taal.

Ik vertel hem over mijn jeugdheld, Kwai Chang Kaine, die zwervend door het Wilde Westen de strijd aanging met onbeschaafde lieden die hem onderweg van het leven probeerden te beroven. Hij was die woeste cowboys altijd te slim af. Met woorden of snelle bewegingen. Hij liet zich, en dat vond ik toen heel bijzonder, alleen in uiterste gevallen provoceren tot geweld. Zo leerde ik al jong de traditie van Aziatische ahimsa en wuwei kennen, van geweldloosheid vanuit wijsheid. Het behoedde me er uiteindelijk voor om beroepsmilitair te worden, wat ik door mijn spel op straat en mijn drukke karakter als kind en als tiener had willen worden.

Cheng had er duidelijk schik in dat ik zijn Chinese gezegden kon appreciëren. Hij citeerde er nog één. Alweer raak ... ‘Als je één stap terugzet, is je horizon breder.’ Als ik hem vraag om ook die wijsheid op te schrijven blijkt er letterlijk te staan: ‘Eén stap terug en de zee, de lucht is wijder.’ Tja, zo kan je wereld in een broodjeszaak worden gerelativeerd en verruimd. Ik kijk opeens anders naar de warmte. En ze voelt ook anders. Door die nieuwe manier van kijken. Die kleine stap terug.

*Karl van Klaveren
Predikant van de Houtrustkerk in Den Haag
en de Adventskerk in Zoetermeer*

GAZA

De Vereniging van Vrijzinnige Protestanten (VVP) roept de Protestantse Kerk (PKN) op om niet langer te zwijgen en de genocide in Gaza in de meest strenge bewoordingen te veroordelen. Dat doet zij in een brief, gericht aan het moderamen (hoogste bestuursorgaan van de kerk).

‘Het is hartverscheurend om de beelden te zien en verhalen te horen van het immense lijden in Gaza. Beetje bij beetje worden de mensen van Gaza van de kaart geveegd, in het nauw gedreven, opgejaagd en verdreven van huis en haard. Voedsel en medicijnen mogen Gaza niet in, terwijl het Israëlische leger ziekenhuizen, hulpverleners, kinderen, ouderen, vaders en moeders bombardeert en uithongert. Geen enkel geschil is onoplosbaar, maar door de handelwijze van de staat Israël raakt de twee-staten-oplossing steeds meer uit zicht, en worden Joodse en Palestijnse mensen over de hele wereld weer voor generaties getraumatiseerd,’ zo staat te lezen in de brief.

Eerder steunde de VVP de massale demonstratie ‘Trek de rode lijn’ in Den Haag op 18 mei, toen tienduizenden mensen in het rood gekleed de regering opriepen om het geweld te veroordelen. De VVP herhaalt die oproep nu richting de kerk.

De vrijzinnige organisatie spreekt van een genocide in Gaza omdat ‘steeds meer onafhankelijke mensenrechtenorganisaties en het NIOD spreken van genocidaal geweld.’

‘Spreek de Israëlische ambassadeur dringend aan op het immense onrecht,’ zo concludeert de brief, met daarnaast het dringende advies om de oproep van de Palestijnse hulporganisatie Tent of Nations ter harte te nemen. Eerder zei de oprichter van Tent of Nations dat de Protestantse Kerk moet ‘opstaan voor gerechtigheid om een verschil te maken’.

Vereniging van Vrijzinnige Protestanten
in Algemene Leden Vergadering bijeen op 24 mei 2025 te Apeldoorn
aan de Protestantse Kerk in Nederland.

Geachte Synodeleden, Leden van het Moderamen,
Scriba René de Reuver,

Het is hartverscheurend om de beelden te zien en verhalen te horen van het immense lijden in Gaza. Beetje bij beetje worden de mensen van Gaza van de kaart geveegd, in het nauw gedreven, opgejaagd en verdreven van huis en haard.

Voedsel en medicijnen mogen Gaza niet in, terwijl het Israëlische leger ziekenhuizen, hulpverleners, kinderen, ouderen, vaders en moeders bombardeert en uithongert. Geen enkel geschil is onoplosbaar, maar door de handelwijze van de staat Israël raakt de twee-staten-oplossing steeds meer uit zicht, en worden Joodse en Palestijnse mensen over de hele wereld weer voor generaties getraumatiseerd.

Steeds meer onafhankelijke mensenrechtenorganisaties en het NIOD spreken zelfs van genocidaal geweld.

De Vereniging van Vrijzinnige Protestanten heeft daags vóór de grote demonstratie op zondag 18 mei in Den Haag *de regering* opriep om "die rode lijn" nú te trekken en daar daadwerkelijke consequenties aan te verbinden, haar steun betuigd door middel van ondertekening van die oproep.

De Vereniging van Vrijzinnige Protestanten, bijeen op haar algemene ledenvergadering op 24 mei 2025, doet nu ook een dringend beroep op *onze kerk*, dus op u, om niet langer te zwijgen en de genocide in Gaza in de meest strenge bewoordingen te veroordelen.

Zaterdagmiddag 17 mei was er in het tv-programma 'Petrus in het land' aandacht voor de Lutherse Gemeente in Bethlehem en Tent of Nations (van 12.35-16.50). Het is indrukwekkend te zien dat Daoud Nassar – ondanks de bijna uitzichtloze situatie – weigert om zijn geweldloze strijd voor recht op te geven. Hij doet in deze uitzending tegenover de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in de persoon van directeur Jurjen de Groot, een dringende oproep aan de Nederlandse kerken 'om op te staan voor gerechtigheid en een verschil te maken'.

Wij willen dit dringende appèl onderstrepen en wijzen u erop dat het delen van het verhaal van Tent of Nations niet vrijblijvend kan zijn: als de PKN werkelijk betrokken is op Tent of Nations, spreek dan de Israëlische ambassadeur dringend aan op het immense onrecht dat de familie Nassar wordt aangedaan en blijf dit doen totdat uiteindelijk het recht zal zegevieren.

In verbondenheid,
Namens het Interimbestuur,

T.H. (Hetty) Zock (em. Predikant)

Postbus 8094 3503 RB Utrecht info@vrijzinnig.nl www.vrijzinnig.nl 06 4986 1664
ING rekeningnummer NL39 INGB 0000 5078 89
t.n.v. Vereniging van Vrijzinnige Protestanten in Nederland, Utrecht

DE VRIJZINNIGE LEZING D.D. 21 MAART 2025

Nu religie in onze samenleving niet langer in het verdomhoekje zit, is het belangrijk om op ontdekkingstocht te gaan en oude, klassieke opvattingen onder het stof vandaan te halen. Dat betoogde theologe Claartje Kruijff tijdens De Vrijzinnige Lezing.

Kruijff sprak op 21 maart haar lezing ‘De x-factor van de vrijzinnigheid. Vrijmoedig én ontvankelijk’ uit in een propvolle Geertekerk Utrecht. Zij is remonstrants predikant en schrijfster van verschillende boeken, zoals Een God die in mij gelooft: rust en richting in een wereld zonder zekerheid. In 2017 was zij verkozen tot

Theoloog des Vaderlands.

In het begin van haar lezing focuste ze op de laatste ontwikkelingen in de samenleving. Ze constateerde dat zingeving weer hip en urgent is en dat zingevingsvragen aan de orde van de dag zijn. Met kwetsbare woorden zei ze: ‘Het lijkt wel alsof we zijn uit gesecculariseerd, uit geïndividualiseerd, uit gerationaliseerd, maar ook ontworteld.’

De decennialange ontkerkelijking en negatieve houding ten opzichte van het geloof heeft er volgens haar voor gezorgd dat er iets verloren is gegaan. Ze citeerde zanger en dichter Nick Cave zegt: ‘De seculiere wereld heeft zijn belofte niet kunnen waarmaken. Religie ligt weer op tafel als een legitieme richtingaanwijzer in ons leven.’

‘Laat dat nou precies zijn wat ik zelf ook ervaar,’ aldus Kruijff. ‘Ik heb een geloofsleven nodig. Ik verlang er zelfs naar. Zonder was voor mij niet genoeg, daar kon ik niet mee verder. Het voelde voor mij als richtingloos en zwaar. Daar denk ik vaak aan als ik lees over de percentage burnouts en ook depressies. We hebben massaal te lijden aan overbelaste geesten en lijven. Maar ook aan ondervoede zielen.’

Religie mag er dus weer zijn. Maar hoe? ‘De neiging in de vrijzinnigheid is om niet alleen van die dogmatische God van oudsher afstand te nemen maar ook van geloofswaarden uit het verleden. Terwijl ik denk dat daar juist iets zit waar we meer mee kunnen. Door woorden af te stoffen die voorzien zijn van een dikke dogmatische stoflaag en daar met nieuwe frisse ogen en taal ernaar te kijken met elkaar. Door nieuwe ruimte met elkaar te durven verkennen en openen.’

Met andere woorden: oude opvattingen opnieuw interpreteren. Kruijff wil op een ontvankelijke en vrijmoedige manier omgaan met klassieke thema's. In de afgelopen jaren is er veel afgebroken. Nu is het tijd om weer iets op te bouwen. Als voorbeeld nam ze het woord ‘zonde’ dat in de afgelopen eeuwen voor veel mensen als zeer zwaar is ervaren. ‘Kan het woord zonde opnieuw verstaan worden met een opener, oorspronkelijker idee van zonde wat zoiets betekent als – uit de relatie raken- uit de verbinding- misschien- je doel voorbij (zonder de loodzware bagage van zonde die door mensen over mensen is uitgestort in het verleden)?’

‘Ik geloof dat we de vrijzinnige ruimte van geloven die we met elkaar hebben kostbaar is,’ zo besloot Kruijff. ‘En die ruimte kunnen we verdiepen en uitbouwen in gemeenschap met een veelheid aan diverse stemmen. Een vrijzinnige ruimte waar we ruim mee om mogen gaan. Waar we ook theologische concepten aan de orde mogen stellen waar we verlegen mee zijn geworden. Met respect voor elkaars waardigheid en integriteit. Die ruimte zou ik verder willen verkennen de komende jaren.’

De Vrijzinnige Lezing vindt ieder jaar plaats en wil vernieuwende theologie onder de aandacht brengen. Meer informatie is te vinden op www.devrijzinnigelezing.nl.

VRIJHEID

Hoe zou het zijn
als ieder moment
je angst zou bezorgen?
Angst voor de avond,
angst voor de morgen?

Hoe zou het zijn
als er op elke hoek
gevaar zou dreigen?
Angst om te praten,
angst om te zwijgen?

Hoe zou het zijn
als je je nergens
veilig zou wanen?
Angst om te lachen,
angst voor je tranen?

Hoe zou het zijn:
angst voor de dood,
angst voor het front?
Hoe zou het zijn als
vrijheid niet bestond?

@irmamoekestorm

SCHEPPEND GEHEIMENIS

Wat mij fascineert in de vrijzinnige manier van geloven is de vrijheid waarin het ons stelt. Veel, hoewel niet alle vrijzinnigen zijn bijbelse of religieuze humanisten. Ze geloven dat de mens is gemaakt naar het beeld van God. Alle mensen zijn gelijk en hebben een fundamentele waardigheid. Dat is wat die woorden zeggen. Wat het ook zegt: als mensen zijn we spiegelingen van een groter mysterie dat de wereld draagt. Een raadselachtige werkelijkheid waarin goedheid, schoonheid en waarheid bepalend zijn, om het te zeggen met de Griekse filosoof Plato, die veel invloed heeft gehad op de christelijke levensvisie. Beeld van God zijn betekent ook dat we creatief en vrij zijn. Net als de Schepper zijn we scheppende krachten. Als mensen kunnen we de wereld maken en breken. Dingen hebben geen vrije wil, mensen wel. Anders dan de pen waarmee ik schrijf, ben ik een creatief en vrij wezen.

Wij behoren tot de diersoorten op deze aarde die over bewustzijn beschikken. Als mensen zijn we aardse wezens, maar we kunnen ons ook losmaken van de natuur. Letterlijk, zoals in een raket, maar ook figuurlijk doordat we in staat zijn om onszelf en de wereld van een afstandje te bekijken. Dat is ons vermogen om te denken en te reflecteren. Mensen zijn niet alleen in staat om dingen aan te voelen, maar ook om ze te begrijpen en te veranderen. Je zou het ons goddelijk of scheppend bewustzijn kunnen noemen.

Het bewustzijn is, net als het leven, ontstaan in de evolutie en voortgekomen uit de natuur zelf. We staan er nauwelijks bij stil hoe magnifiek en merkwaardig dat is. Dit wonderlijke, in de wereld aanwezige en groeiende bewustzijn, is een mysterie. Je zou het God kunnen noemen, ervan uitgaande dat de bijbelse traditie voor dat verschijnsel het woord Geest gebruikt. Het wordt ook wel Wijsheid genoemd, in het boek Spreuken, gepersonificeerd als een vrouw. Een andere, eveneens in de Bijbel gebruikte naam voor dit kosmische bewustzijn is Logos, een begrip dat in de christelijke traditie altijd is vertaald als Woord, maar meer is dan dat alleen. Het is een scheppende en ordenende kracht die de wereld bezielt, zoals wij met onze geest met vallen en opstaan ons eigen lichaam sturen en beheren. Gods Geest omvat alle leven en is ook aanwezig in mensen. In het eerste scheppingsverhaal zweeft ze als een broedende vogel over de chaos. Ze ordent

sprekenderwijs (door het Woord) de oersoep die de wereld was en helaas vaak nog steeds is.

Het zal duidelijk zijn: we zijn meer dan materie, stofjes en hormonen. Mensen zijn niet alleen fysiek, maar ook gezegend met geestkracht. Het fascinerende van het verschijnsel G/geest is dat de natuur zichzelf in die spiegeling waarneemt en op zichzelf ingrijpt. We noemen dat cultuur. Maar dat begrip wekt misverstand. Alsof natuur en cultuur gescheiden realiteiten zijn. Het is anders: cultuur is een natuurverschijnsel. Zo ontstaat er – evolutionair – een wonderlijke synthese van natuur en cultuur, van materie en geest, dat zich materialiseert in instituten zoals onderwijs, recht en politiek. Waarden worden zo deel van de werkelijkheid, net als water, wind en wolken. Ja, G/geest is een duizelingwekkend mysterie, dat nauwelijks te bevatten is en de wetenschap nog altijd voor grote raadselen stelt.

Wat zijn de ethische implicaties van dit religieus humanistisch wereldbeeld? Met de scheppende vrijheid die we als mens zijn – als beeld van God in deze wereld – kunnen we ook slordig omgaan. We kunnen onze vrijheid en creativiteit ook misbruiken door die bovenal in te zetten voor eigen gewin. Eigen bestaan eerst! De Bijbel leert ons dat dat niet de bedoeling is. Mensen zijn geen eigenaars van hun leven, het land of de aarde, maar rentmeesters. Spiegelingen van iets groters.

Hamartia is een Grieks woord dat ‘je doel missen’ betekent. Het werd ten onrechte vertaald als ‘zonde’. Met alle schadelijke gevolgen van dien. Het is echter een prachtig woord dat ons uitdaagt iets te doen met onze gaven. We zijn creatief en vrij met een doel: om de wereld mooier te maken, en niet om haar naar de vernieling te helpen. Het ‘heiligen van de wereld’ – zo noemen joden dat hoge ideaal. De wereld is “tov”, goed en mooi. De kosmos is een kunstwerk van God – als work in progress. Laten we dat zo houden. En laten we eraan blijven werken. Want wij zijn zelf deel van het allerhoogste dat deze wereld bezielt: het mysterie van uit het leven en de aarde opbloeiende schoonheid, vrede en liefde.

ds. Karl van Klaveren
Voorganger van de Houtrustkerk in Den Haag
en de Adventskerk in Zoetermeer

ORTHODOX OF VRIJZINNIG / STRENG OF HUMAAN ?

Een maand geleden is het boek “Het Modernisme in Friesland 1840-1940” verschenen bij uitgeverij Verloren te Hilversum. Auteur is dr. Rienk Klooster. Hierin wordt de geschiedenis van het vrijzinnig protestantisme in Friesland beschreven tegen de context van de orthodoxie aldaar. Het is niet de eerste keer in Nederland trouwens. Ongetwijfeld heeft u vroeger op school bij het vak geschiedenis de controverse geleerd tussen de “rekkelijken en preciezen”. Welke uitmondde in 1618 met de Synode te Dordrecht waarin de rekkelijken (later Remonstranten genoemd) het onderspit delfden in de kerkstrijd tegen de later als Hervormde Kerk bekend staande contra-remonstranten.

Nu mag je stellen dat er door alle tijden heen groepen van mensen bestaan hebben die protesteerden tegen de aanmatigende houding van de georganiseerde Christelijke kerk. Theun de Vries geeft daar in zijn boek “*Ketters, veertien eeuwen ketterij, volksbeweging en kettergericht*” een uitvoerige beschouwing van. Beginnend met de kruisiging van een zekere misdadiger Jezus. En hij eindigt in zijn boek bij de Hervorming van de zestiende eeuw. Waarna het protestantisme zijn autonome weg gaat, naast en tegen de oude Kerk. Maar ook na de Hervorming zijn er mensen gebleven die met hun eigen vragen en gedachten, zich bleven verzetten tegen de heersende opvattingen.

Niet zo lang geleden kwam ik op de website van de Doopsgezinden een artikel tegen van Dodo van Uden getiteld; “De Farizzën – Hillel en Sjammai”. Ten tijde van Jezus waren er twee leerscholen. Die van Hillel en die van Sjammai. En misschien mag je ze voorzichtig vergelijken met de “rekkelijken en preciezen”.

Een paar voorbeelden ter illustratie:

Het gebeurde eens dat een niet-jood bij Sjammai kwam en tegen hem zei: ‘Maak me proseliet (bekeerling), op voorwaarde dat je me de hele Tora leert in de tijd dat ik op één been sta.’ En Sjammai joeg hem weg met de duimstok die hij in zijn hand had. (*Waarom ? je kunt geen joos worden ‘op een koopje’, zonder je verdiept te hebben in de Tora*)

Maar Hillel maakte hem wel direct bekeerling door te zeggen: : ‘Wat jou onaangenaam is, doe dat niet aan een ander. Dat is de hele Tora en de rest is uitleg ervan. Ga en leer.’ (*Babylonische Talmoed, Sjabbat 31a,6*) (*Want hij*

waardeert juist de goede bedoeling van deze man en geeft hem de opdracht mee om te gaan en te leren)

De vraag of Sjammai of Hillel gelijk heeft wordt in de Talmoed besproken: Rabbi Abba zei dat Sjemoëel zei: Drie jaar discussieerden de leerschool van Sjammai en de leerschool van Hillel. De ene partij zei: de halacha [de juridische regel] is naar ons, en de andere partij zei: de halacha is naar ons. Toen kwam er een hemelse stem die zei: beide zijn de woorden van de levende God. Maar de halacha is naar de leerschool van Hillel. Beiden hebben zij gelijk omdat beiden “de woorden van de levende God zijn”. Uiteindelijk wordt besloten dat de mening van de leerschool van Hillel in het algemeen leidend zal zijn. En waarom? Juist omdat zij vriendelijker en minder strikt waren dan de leerschool van Sjammai. En omdat de leerschool van Hillel zij ook ruimte lieten voor de mening van de leerschool van Sjammai en die bij de weergave van een discussie zelfs steeds als eerste vermeldde.

Ondanks wat er heden ten dage gebeurt, misschien dat er bij het oude volk blijkaar toch meer te leren valt dan we ooit dachten.

Hein Bergman

KERKDIENTEN

22 juni	Raerd	11.00 uur
6 juli	Raerd	10.00 uur
27 juli	Molkwar	9.30 uur
31 augustus	Lytsewierrum	10.00 uur
14 september	Scharnegoutum	9.30 uur
21 september	Raerd	11.00 uur
5 oktober	Raerd	10.00 uur
12 oktober	Hippolytushoef	10.00 uur
19 oktober	Ter Apel / Kapel	10.00 uur
2 november	Raerd	10.00 uur herdenking overledenen
16 november	Raerd	11.00 uur
30 november	Molkwar	9.30 uur eerste Advent

ACTIVITEIT:

De High Thee is op zaterdag 6 september 2025 in 'De Uterne' te IJlst, De Dassenboarch 25, 8651 CB IJlst vanaf 15.00 uur.

Colofon

Samenstelling en redactie:

Dhr. H. Bergman

e-mail: h.bergman@xs4all.nl

Mevr. M. de Haan - van Medevoort

e-mail: miek.archadres@gmail.com

Bestuur Stichting:

Dhr. R. Immink,
voorzitter

Mevr. M. de Haan - van Medevoort,
secretariaat

Dhr. H. Bergman,
penningmeester

Commissie van advies:

Mevr. T. Adema

Mevr. C. Tijsen

Verschijnt 4x per jaar

Kopij verzenden naar:

h.bergman@xs4all.nl

Vóór: 1 maart, 1 juni,

1 sept. en 1 december

© 2025 Stichting Vrijzinnigen in Friesland

Website: www.vrijzinnigen-fryslan.nl

Schokland

Een goede en niet te warme zomer toegewenst

Zie voor het jaarprogramma 2025 – 2026 van de Earnewâldster Rûnte

“Waardigheid in relaties”

www.er-rotonde.nl